NORAKSTS
Lieta Nr.A42854509
143/AA43-0679-12/12

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2012.gada 30.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja I.Meldere,
tiesneses Dz.Amerika un L.Vīnkalna,

piedaloties pieteicējas AS „Aizkraukles banka" pārstāvjiem *E.P.* un *I.O.*, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Patērētāju tiesību aizsardzības centra pārstāvjiem *D.P.* un *I.B.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Aizkraukles banka" (reģ.Nr.50003149401) pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2009.gada 8.jūnija lēmuma Nr.E03-REUD-22 „Par administratīvā soda un tiesiskā pienākuma izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikšanu" atcelšanu, sakarā ar AS „Aizkraukles banka" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 7.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) 2009.gada 13.februārī pieņēma lēmumu Nr.21-07/1125 „Par pagaidu noregulējumu" (turpmāk – Lēmums par pagaidu noregulējumu), ar kuru nolēma uzlikt AS „Aizkraukles banka" (turpmāk – pieteicēja) tiesisku pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, aizliedzot piedāvāt patērētājiem, kuri vēlas izmantot bezmaksas kredīta atmaksas kontu, noslēgt papildvienošanās, kurās ir izmainīti ne tikai hipotekārā kredīta līguma noteikumi, kas attiecas uz kredītsaistību pildīšanai noteikto kontu, bet arī citi hipotekārā kredīta līguma noteikumi.

Pieteicēja 2009.gada 27.februāra vēstulē Nr.1-1-VI/496 „Par pagaidu noregulējumu un paskaidrojumu sniegšanu" PTAC norādīja, ka nepiekrīt vairākiem Lēmumā par pagaidu noregulējumu norādītajiem argumentiem un apsvērumiem.

Ar PTAC 2009.gada 5.maija lēmumu Nr.21-07/3371 „Par lietvedības administratīvā pārkāpuma lietā uzsākšanu un uzaicinājumu uz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu" (turpmāk – Lēmums par lietvedības uzsākšanu) nolemts uzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā, pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas 5.punktu.

2009.gada 5.jūnijā PTAC saņemta pieteicējas sūdzība par Lēmuma par lietvedības uzsākšanu atcelšanu (*lietas 1.sējuma 137. – 138.lapa*).

Ar PTAC 2009.gada 8.jūnija lēmumu Nr.E03-REUD-22 „Par administratīvā soda un tiesiskā pienākuma izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikšanu" (turpmāk – Lēmums) nolemts uzlikt pieteicējai naudas sodu Ls 8000 apmērā par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 166.[13]panta trešās daļas pārkāpumu, kā arī noteikts pienākums pieteicējai izbeigt negodīgu komercpraksi, aizliedzot AS „Aizkraukles banka" piedāvāt patērētājiem, kuri vēlas izmantot bezmaksas kredīta atmaksas kontu, noslēgt papildvienošanās, kurās ir izmainīti ne tikai hipotekārā kredīta līguma noteikumi, kas attiecas uz kredītsaistību pildīšanai noteikto kontu, bet arī citi hipotekārā kredīta līguma noteikumi.

[1.1] Lēmumā norādīts, ka pieteicēja, 2009.gada janvārī nosūtot vēstules hipotekāro kredītu ņēmējiem un ķīlas devējiem un pieprasot sniegt informāciju un iesniegt dokumentus, kas nebija paredzēti kredīta līgumos, kā arī norādot, ka par šā pienākuma neizpildīšanu var piemērot līgumos paredzētos līgumsodus, ir izmantojusi nesamērīgu ietekmi, draudot patērētājiem veikt nelīgumiskas un nelikumīgas darbības. Proti, piemērot līgumsodu tādā gadījumā, kādā pieteicējai nav uz to tiesību. Vēstulēs ietverto informāciju PTAC vērtē no vidusmēra patērētāja uztveres viedokļa.

[1.2] Pieteicēja, izmantojot nesamērīgu ietekmi līgumattiecībās ar patērētajiem, negatīvi ietekmēja vai varēja negatīvi ietekmēt vidusmēra patērētāju izvēles vai rīcības brīvību attiecībā uz konkrēto pakalpojumu (izsniegto kredītu, kuru patērētājs vēl arvien izmanto), kā rezultātā patērētājs pieņēma vai varēja pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu (papildvienošanos ar izmainītiem līguma noteikumiem), kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis. Šādas darbības uzskatāmas par agresīvu komercpraksti saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta pirmo, otro daļu un trešās daļas 1. un 2.punktu.

[1.3] Pieteicēja ir piekopusi arī maldinošu un profesionālai rūpībai neatbilstošu komercpraksi, maldinot klientus, ka, noslēdzot papildvienošanos pie kredīta līgumiem, mainīsies tikai kredīta konta numurs, taču ar papildvienošanos tika mainīti arī būtiski kredītlīguma noteikumi – kredīta atmaksas termiņš (tas tika būtiski samazināts) un procentu likme (tā palielinājās).

[1.4] Šajā lietā ir lietderīgi noteikt pieteicējai tiesisko pienākumu izbeigt negodīgu komercpraksi, kā arī piemērot ietekmēšanas līdzekli par administratīvo pārkāpumu, uzliekot administratīvo sodu.

Tā kā lietā nav konstatējami atbildību pastiprinoši apstākļi, bet ir konstatējami atbildību mīkstinoši apstākļi, jo pieteicēja ir apņēmusies pārslēgt papildvienošanās ar patērētājiem, ņemot vērā patērētājiem nosūtīto vēstuļu skaitu, pieteicējas mantisko stāvokli u.c. apstākļus, pieteicējai uzlikts naudas sods Ls 8000.

[2] Pieteicēja iesniedza pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā. Pieteicēja lūdz atcelt Lēmumu, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[2.1] Pieteicējai bija tiesības pieprasīt no bankas klientiem informāciju par viņu finansiālo stāvokli, pamatojoties uz Kredītiestāžu likuma 52. un 73.pantu. Pieteicējas vēstulēs klientiem ietvertā norāde par līgumsodu attiecas uz līgumsoda piemērošanu tikai līgumā norādītajos gadījumos. Jebkuram vidusmēra patērētājam tas ir saprotams. Pieteicēja bija izsūtījusi 21 000 vēstuļu, bet tikai pieci cilvēki vērsās PTAC.

Bankas darbības neatbilst Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 7.panta saturam, jo pieteicēja nav veikusi agresīvu komercpraksi, bet izmantojusi savas tiesības uz informācijas pieprasīšanu un informējusi par iespējamām saistību neizpildes sekām.

[2.2] Pieteicējai nav pienākuma bez maksas par labu klientam uzturēt multivalūtu kontu. Izvērtējot klientu, kuri ņēmuši kredītu, kontus, pieteicēja secināja, ka vairums no tiem netiek izmantoti norēķiniem vai naudas uzkrāšanai, bet gan kredīta maksājumiem. Tāpēc tika ieviests atsevišķs kredīta atmaksāšanas konts, uz kuru klientam bija iespējams pāriet. Klientiem pret minēto pretenziju nebija, par ko liecina tas, ka viņi ieradās bankā un parakstīja vienošanos. Maksa Ls 5 apmērā par konta apkalpošanu ir samērīga un pamatota. Piedāvājums klientiem pārslēgt līgumu uz citu kontu ir tiesisks.

Pieteicējas darbības neatbilst Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta saturam. Pieteicēja neuzspieda klientiem uzņemties citas saistības vai nodibināt jaunas, bet pieprasīja likumā un līgumā noteikto saistību izpildi.

[2.3] Pieteicēja norādījusi uz procesuāliem pārkāpumiem Lēmuma pieņemšanā.

Proti, ar lietas materiāliem nodarbojās vairākas personas, bet saskaņā ar LAPK administratīvā pārkāpuma lietu izskata viena amatpersona. Administratīvā pārkāpuma protokols vai lēmums par lietvedības uzsākšanu bija jāpieņem diennakts laikā. PTAC tā nav rīkojies. Lēmums par lietvedības uzsākšanu nav tiesisks. Ir izveidojusies situācija, ka par vienu un to pašu lietu notiek divi procesi – viens Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL), otrs LAPK ietvaros. Administratīvā pārkāpuma lietā ir iestājies noilgums, un PTAC nav ievērojis kopējos lietas izskatīšanas un administratīvā soda uzlikšanas termiņus. Jebkāds sods pieteicējai bija jāuzliek vēlākais līdz 2009.gada 20.maijam. Lēmums pieņemts 2009.gada 8.jūnijā. Par pārkāpuma atklāšanas dienu ir jāuzskata 2009.gada 28.janvāris.

Pieteicēja uzskata, ka PTAC rīcība, pieprasot no pieteicējas paskaidrojumus saskaņā ar APL, ir prettiesiska un jaunradīta rīcība, jo pierādījumu izprasīšana var notikt tikai saskaņā ar LAPK. Lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā bija jāizbeidz saskaņā ar LAPK 239.pantu sakarā ar LAPK 37.pantā paredzēto termiņu iestāšanos.

[3] Paskaidrojumā par pieteikumu PTAC lūdz to noraidīt.

Eiropas Komisija ir izstrādājusi vadlīnijas, kurās paskaidrots, kas tiek uzskatīts par patērētāja lēmumu slēgt līgumu. Patērētāja pieņemtais lēmums, iepazīstoties ar bankas vēstuli – vērsties pie bankas, meklēt dokumentus, veikt kaut kādas darbības, ir uzskatāms par patērētāja pieņemtu lēmumu un būtu jāvērtē, kādā ietekmē patērētājs šo lēmumu pieņēma.

Pieteicējas darbības kopumā ir negodīgas pat tad, ja tostarp ir bijušas tiesiskas darbības. Pirmkārt, pieteicēja izsūtīja patērētājiem vēstules, kurās pieprasīja iesniegt dažādus dokumentus ne tikai par paša kredītņēmēja finansiālo stāvokli, bet arī par trešo personu finansiālo stāvokli. Kredītlīgumā bankai šādas tiesības nav paredzētas. No līguma arī neizriet bankas tiesības piemērot līgumsodus par visu pieprasīto dokumentu neiesniegšanu.

Tāpat pieteicēja informē patērētājus, ka divpadsmit līdz trīspadsmit dienas pēc vēstuļu izsūtīšanas bankai mainīsies norēķinu kontu izcenojumi. Bija paredzēts, ka komisijas maksa būtu pieci lati mēnesī, piedāvāja arī patērētājam iespēju, ierodoties bankā, slēgt norēķinu kontu un bez maksas atvērt šo kredīta atmaksas kontu, parakstot papildvienošanos. Informācija par to, ka šādā gadījumā ar papildvienošanos tiks pārskatīta arī kāda cita veida līguma noteikumi, nebija sniegta. Līdz ar to patērētājs varēja pamatoti uzskatīt, ka viņam tiks piedāvāts noslēgt papildvienošanos, kurā tiks atrunāta tikai kredītatmaksas konta atvēršana un iepriekšējā konta slēgšana. Ierodoties bankā, kredīta atmaksas konta atvēršanai pieteicēja piedāvāja patērētājam noslēgt papildvienošanos pie hipotekārā kredītlīguma, kurā bija izmainīti būtiski līguma noteikumi, tajā skaitā kredīta atmaksāšanas termiņš bija noteikts uz diviem gadiem ar varbūtību to pagarināt.

Pieteicēja arī nostādīja patērētāju neizdevīgas izvēles priekšā – parakstīt papildvienošanos ar izmainītiem būtiskiem līguma noteikumiem vai maksāt konta ikmēneša apkalpošanas maksu. Neskatoties uz lietas izmeklēšanas laikā pieteicējas sniegto pretrunīgo informāciju paskaidrojumos, PTAC konstatēja, ka patērētājiem, kuri atteicās iesniegt visus bankas pieprasītos dokumentus, pieteicēja nepiedāvāja iespēju noslēgt papildvienošanos, nemainot citus kredītlīguma noteikumus, kā vien noteikumus par kredīta atmaksas kontu. Tādējādi pieteicēja, apzinoties savu ietekmi uz patērētāju, kurš bankā aizņēmies lielu naudas summu, darbojās ar mērķi ietekmēt patērētāja izvēles brīvību un panākt sev vēlamu papildvienošanos. Pieteicējas mērķis bija, lai pēc šo vēstuļu saņemšanas patērētāji ierastos bankā un noslēgtu šīs jaunās papildvienošanās, kuras pieteicējai ir izdevīgākas.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 7.februāra spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minēto.

[4.1] No Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas izriet, ka PTAC kā uzraudzības iestādei saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 14.panta pirmo daļu ir tiesības pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, tostarp, arī lēmumu par personas saukšanu pie administratīvās atbildības, ja tiek konstatēta negodīga komercprakse.

Minētais atbilst arī LAPK 40.pantam un, proti, persona var tikt gan administratīvi sodīta, gan saņemt norādījumus, kā pārtraucams pārkāpums vai novēršamas tā sekas.

[4.2] Nav pamatots pieteicējas viedoklis, ka PTAC izskatāmajā lietā ir uzsācis divus administratīvos procesus un izdevis vairākus administratīvos aktus.

No lietas materiāliem ir redzams, ka PTAC 2009.gada janvāra – februāra mēnešos ir saņēmis vairākas sūdzības par pieteicējas īstenoto bankas darbības politiku, kā rezultātā jau 2009.gada 29.janvārī ir sagatavota PTAC vēstule pieteicējai „Par AS „Aizkraukles banka" praksi", kurā no pieteicējas tiek pieprasīti paskaidrojumi un lietas apstākļu noskaidrošanai nepieciešamā informācija (*lietas 1.sējums, 33.-35.lapa*).

Ar minēto PTAC ir uzsācis darbības administratīvā procesa nodrošināšanai patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 25.panta astoto daļu, proti, ir sākts administratīvais process saskaņā ar APL normām.

Pēc informācijas iegūšanas un lietas apstākļu noskaidrošanas PTAC ir konstatējis, ka patērētāju tiesību aizskāruma raksturs atbilst arī LAPK 166.[13]panta trešajai daļai un papildus patērētāju kolektīvo interešu aizsardzības lietā izvērtējis nepieciešamību pārbaudīt arī administratīvā pārkāpuma sastāvu pieteicējas darbībās, par ko 2009.gada 9.februārī pieņemts lēmums (*lietas 2.sējums, 238.lapa*).

Minēto nav pamata uzskatīt par jauna administratīvā procesa uzsākšanu tajā izpratnē, kā to tiesai norāda pieteicēja, proti, pieteicēja uzskata, ka izskatāmā lieta ir tikai administratīvā pārkāpuma lieta, kurai APL nav piemērojams, un tā ir sākta jau 2009.gada 29.janvārī. Līdz ar to PTAC Patērētāju tiesību uzraudzības departamenta direktore nebija tiesīga pieņemt lēmumu 2009.gada 9.februārī, kā arī PTAC 2009.gada 5.maija lēmums ir prettiesisks.

Pieteicējas apgalvojums par aizliegumu administratīvā pārkāpuma lietā piemērot APL normas ir pretējs LAPK. 281.[1]panta pirmajai daļai un nostiprinātai administratīvo tiesu judikatūrai.

Tātad, ne tikai uzsākot administratīvo procesu patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai, bet arī tā ietvaros lemjot par pieteicējas saukšanu pie administratīvās atbildības, PTAC pamatoti ir piemērojis gan APL, gan LAPK normas.

[4.3] Pieteicēja, vadoties no pieteikumā paustajiem apsvērumiem par APL normu piemērošanas neiespējamību un diviem administratīvajiem procesiem, Lēmumu par lietvedības uzsākšanu vērtē kā administratīvo aktu.

Nav strīda, ka Lēmumu par lietvedības uzsākšanu ir pieņēmusi valsts pārvaldes iestāde publisko tiesību jomā, tas attiecas uz pieteicēju un nav iekšējs akts. Tai pat laikā Lēmums par lietvedības uzsākšanu nerada pieteicējai tiesiskas sekas. Ar šo lēmumu PTAC paziņo pieteicējai par to, ka ir sākta arī administratīvā pārkāpuma lietvedība, kuras pamats ir PTAC Patērētāju tiesību uzraudzības departamenta direktores 2009.gada 9.februāra lēmums. Savukārt

Lēmuma par lietvedības uzsākšanu saturs atbilst ne tikai labas pārvaldības principam, bet arī tiesību normām par privātpersonu uzklausīšanas pienākumu, jo šajā lēmumā iestāde pie administratīvās atbildības saucamai personai dara zināmus visus iestādes argumentus un secinājumus, nodrošinot personai tiesības ar tiem ne tikai iepazīties, bet arī sniegt detalizētus paskaidrojumus un pretargumentus. Tāpat ar Lēmumu par lietvedības uzsākšanu pieteicēja vēl tikai tiek aicināta uz administratīvās lietas izskatīšanu klātienē, kas uzskatāms par procesuālas darbības īstenošanu, kā rezultātā nav pamata uzskatīt, ka ar šo lēmumu pieteicējai būtu radītas tiesiskas sekas.

[4.4] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta pirmajā daļā, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2005/29/EK (2005.gada 11.maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.2006/2004, 5.pantā ir norādītas trīs pamatpazīmes, pēc kurām identificējama negodīga komercprakse.

PTAC pieteicējas īstenoto komercpraksi primāri vērtē kā agresīvu saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta pirmo daļu.

[4.5] Nav šaubu par to, ka pieteicējai ir jāievēro Kredītiestāžu likuma 52.pants, tomēr izskatāmajā lietā pieteicējas darbības ir tikušas pārbaudītas no skatu punkta, kā tas tiek darīts, proti, kā pieteicēja īsteno kredītņēmēju finanšu stāvokļa novērtēšanu un informācijas iegūšanu.

Tiesa, pamatojoties uz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta pirmo daļu, atzinusi par pamatotu Lēmumā norādīto, ka pieteicēja ir īstenojusi negodīgu komercpraksi, kas izpaudusies kā agresīva.

Par pieteicējas klientu pakļaušanu spiedienam liecina pieteicējas darbību kopums – bankas vēstuļu izsūtīšana ar informācijas pieprasījumiem, kas pārsniedz līguma pušu savstarpējo attiecību saturu, vēstulēs norādītās prasības un īsie atbildes termiņi, norāde uz soda sankciju piemērošanu, nespēja nodrošināt klientiem norādīto termiņu ievērošanu no pieteicējas puses, kā arī uz konta apkalpošanas maksas ieviešanu Ls 5 mēnesī, līguma papildinājumu nenoslēgšanas gadījumā un tamlīdzīgi.

Kā piespiešana un nesamērīgas ietekmes izmantošana pieteicējas darbībās ir izpaudusies konta maiņas fakta ietveršana hipotekāro līgumu papildinājumos, vienlaikus tajos ietverot būtiskas līguma noteikumu izmaiņas, piemēram, paaugstinot aizdevuma procenta likmi, būtiski samazinot aizdevuma atdošanas termiņu un ieviešot citus nosacījumus pušu savstarpējo attiecību kontrolei.

Var piekrist pieteicējas pārstāvei, ka šīs darbības ir vērtējamas kā pieteicējas ikdienas darbs, tostarp, arī uz nerentablo kredīta apkalpošanas kontu slēgšanu, jo tie netiek izmantoti tajā pakalpojumu apjomā, kādi tiem piešķirti. Taču piekrist šim apgalvojumam var tikai tajā gadījumā, ja katra pieteicējas darbība attiecīgajā laikā varētu tikt vērtēta atsevišķi, taču tādam vērtējumam nav pamata, jo 2009.gada janvārī pieteicēja īstenoja mērķtiecīgu darbību kopumu savas kredītpolitikas interesēs.

Tas apstāklis, ka vēlākos paskaidrojumos pieteicēja norāda uz nepieciešamību samazināt nerentablo bankas kontu skaitu, vai saņemt par tiem adekvātu samaksu, nav skatāms atrauti no citām darbībām attiecīgajā periodā. Turklāt izdevumu pieaugums Ls 60 gadā jeb Ls 5 mēnesī par bankas konta apkalpošanu ir pietiekami būtisks, jo īpaši ģimenei ar kredīta saistībām, un ietekmējošs, lai persona būtu spiesta slēgt vienošanos pie kredītlīguma, kura pārējos noteikumus savukārt pieprasa banka.

Minēto uzskatāmi parāda noslēgtās papildvienošanās, piemēram, papildvienošanās Nr.07-K-2583 ir slēgta 2009.gada 12.janvārī un tajā norādīts, ka neatmaksātā kredīta summa ir EUR 104 378,86, bet kredīta atmaksas pēdējais datums – 2011.gada 12.janvāris (2 gadi), pirms tam – atmaksas pēdējais datums – 2037.gada 25.aprīlis (*lietas 2.sējums, 18.lapa*). Tas arguments, ka līgumā ir ietvertas pieteicējas tiesības līgumu katrus divus gadus pagarināt, nav pietiekams stabilām pieteicējas un klienta attiecībām, jo, pirmkārt, līguma pagarināšana ir pieteicējas tiesība, nevis pienākums, bet, otrkārt, šī tiesība ir pilnībā atkarīga no pieteicējas gribas, proti, veidā, kādā tiek īstenota pieteicējas kredītpolitika.

Nav šaubu, ka šāds termiņa samazinājums aizdevuma atmaksai ir būtisks un bankas klientei nepieņemams, par ko liecina arī klientes vēršanās ar iesniegumu pie uzraudzības iestādes.

Šādus līguma pielikumus ir parakstījušas vairākas personas (*lietas 2.sējums, 180.lapa, 189.lapa*), un arī tas netieši apliecina pieteicējas agresīvo darbības politiku, proti, persona uzņemas saistības, kura tā nevar izpildīt un atsakās no līdz tam spēkā esošiem un sev labvēlīgiem līguma noteikumiem.

Nav nozīmes tam, cik godprātīgs ir katrs pieteicējas klients savu kredītsaistību izpildē, jo negodīgas komercprakses pārkāpums tiek vērtēts no vidusmēra patērētāja viedokļa.

Papildus norādāms, ka atsevišķie līguma noteikumu pārkāpumi, uz kuriem norāda pieteicēja (*lietas 1.sējums, 112.-113.lapa*) un par kuriem no klientiem tikuši pieprasīti līgumsodi, ir bankas vienpusējs un nepierādīts līguma noteikumu pārkāpuma konstatējums. Proti, saskaņā ar kredītlīgumiem, ko pieteicēja slēgusi vēl 2006.gadā, kredītņēmējiem bija aizliegts pasliktināt savu maksātspēju (līguma 5.3.punkts), taču pieteicēja nevienā no uzskaitītajiem gadījumiem nav pierādījusi klienta kopējo maksātspējas pasliktināšanos, vien konstatējusi, ka personām ir citas kredītsaistības, kā rezultātā pieprasījusi samaksāt līgumsodu. Tāpat, piemēram, klientes M.S. maksātspējas pasliktināšanos pieteicēja saista ar to, ka kliente uzņēmusies citas saistības un tās nepilda. Taču nav norādīts, cik lielas šīs saistības un kādā apjomā netiek pildītas. Pēc tam, kad kliente iesniegusi izziņu par saistību nokārtošanu, pieteicēja atcēlusi lēmumu par līgumsoda piemērošanu. Minētais apstākļu kopums neapliecina to, ka klientei M.S. būtu pasliktinājusies maksātspēja tādā apjomā, ka būtu konstatējams kredīta līguma noteikuma pārkāpums, par kuru piemērojams līgumsods.

Tiesas ieskatā nav pamata veikt visu pieteicējas klientu kredītspējas pārbaudi, jo minētajam šajā lietā ir sekundāra nozīme.

[4.6] Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta pirmās daļas izpratnē negodīgas komercprakses identifikācija ir veicama, nevis ar individuāla patērētāja prasmju izvērtējumu, bet gan pēc „vidusmēra patērētāja" kritērijiem. Arī Direktīvas 2005/29/EK preambulas 18.punktā noteikts, ka saskaņā ar proporcionalitātes principu un lai dotu iespēju efektīvi piemērot aizsargpasākumus, kas paredzēti šajā direktīvā, tajā par atsauces lielumu izmantots pietiekami labi informēts, kā arī pietiekami vērīgs un piesardzīgs vidusmēra patērētājs, ņemot vērā sociālos, kultūras un valodas faktorus.

Tāpat Negodīgas komercprakses direktīvā noteikts, ka metode, ar kuru tiek noteikts vidusmēra patērētājs, nav statistiska metode, bet attiecīgo valstu tiesām vai iestādēm jāizmanto pašu lemtspēja, lai noteiktu vidusmēra patērētāja tipisko reakciju katrā konkrētā gadījumā.

Eiropas Savienības tiesas spriedumos vidusmēra patērētājs tiek vērtēts kā tāds, kurš ir samērā labi informēts, vērīgs un piesardzīgs (*sk. 2001.gada 25.janvāra sprieduma lietā Nr. C-112/99, 52.§ un 2003.gada 8.aprīļa sprieduma lietā Nr. C-44/01, 55.§*).

Vērtējot vidusmēra patērētāja kritērijus, tie attiecināmi uz vispusīgi izglītotu personu, kura interesējas par preču un pakalpojumu saņemšanas iespējām, ir pietiekami vērīga to identificēšanā, informēta par patērētāju tiesību aizsardzības pamatnostādnēm, taču tai nepiemīt padziļinātas zināšanas attiecīgajā preču ražošanas, realizācijas vai pakalpojumu sniegšanas nozarē.

Veicot lietas materiālu pārbaudi, tostarp, pieteicējas kredītlīgumu satura pārbaudi, un uzklausot procesa dalībniekus, tiesa ir secinājusi, ka pieteicējas kā bankas līgumi nav atzīstami par tādiem, kuru juridiskās nianses var viegli uztvert un saprast personas bez juridiskām zināšanām. Pieteicējas pakalpojums, kas ietverts kredītlīgumā un attiecīgi noformētajos dokumentos, nav uztverams kā tāds, kas vidusmēra patērētājam būtu saprotams bez kvalificēta jurista konsultācijas.

Nav pamata izdarīt secinājumu, ka banku klienti ir personas ar juridiskām zināšanām un augstu sociālo statusu. Tieši pretēji – no tiesai iesniegtajiem kredīta dokumentiem ir redzams, ka pēc palīdzības PTAC ir vērsušies visdažādāko vecuma grupu un sociālo slāņu cilvēki, pie kam, no viņu vēstuļu satura ir secināms, ka šīs personas nespēj adekvāti novērtēt situāciju un apzināt iespējamos riskus savai izvēlei, piemēram, J.B. norāda, ka nesaprot, ko no viņas grib banka (*lietas 2.sējums, 16.-17.lapa*), I.V.F. norāda, ka baidās, ka līdz bankas noteiktajam termiņam bankas prasības nebūs iespējams izpildīt (*lietas 1.sējums, 76.lapa*). Savas tiesības šajā kontekstā personas pat neapzinās un nevērtē, vien vēršas pie palīdzības pie citām personām, PTAC.

Tādējādi no vidusmēra patērētāja viedokļa raugoties, pret viņu ir izdarīts spiediens, pieteicējai īstenojot savu ietekmi. Tā rezultātā ietekmēta patērētāja izvēles un rīcības brīvība (citēta Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 7.panta otrā daļa).

Pieteicējas klientu spējas saņemt savām interesēm atbilstošu pakalpojumu un atteikties no nevēlama pakalpojuma tika ietekmētas no pieteicējas puses, ko PTAC ir pamatoti pierādījis un atspoguļojis arī Lēmumā.

Argumentiem, uz ko atsaucas pieteicēja un kas saņemti no Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (turpmāk – FKTK), izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes, jo tie uzskatāmi par šīs iestādes viedokli un nav saistoši Lēmuma pieņemšanā, kā arī tiesai, taisot spriedumu.

[4.7] Vēstulēs, kuras pieteicēja ir nosūtījusi saviem klientiem par dokumentu iesniegšanu, ir norādīts, ka „informējam, ka par noteikto pienākumu neizpildi Banka ir tiesīga piemērot līgumos noteiktos līgumsodus" (*lietas 2.sējums, 25.lapa*).

Pieteicējas noslēgtajos līgumos tiesības uz līgumsoda piemērošanu izriet no konkrētiem līguma noteikumu pārkāpumiem, proti, no klienta kredītstāvokļa pasliktināšanas (līguma 5.3.punkts), no informācijas nesniegšanas par prasības iesniegšanu pret nodrošinājumu (līguma 5.4.punkts), par informācijas nesniegšanu, kas attiecas uz klienta datu izmaiņām (līguma 5.5.punkts), par kredīta summas izlietošanu līgumā neparedzētiem mērķiem (līguma 5.6.punkts), par nodrošinājuma neapdrošināšanu (līguma 5.11.punkts), par nostiprināšanas zemesgrāmatā prasību neievērošanu (līguma 5.12.punkts) un īpašo noteikumu pārkāpumiem (līguma 6.2.punkts) (*Hipotekārā kredīta līgums Nr.07-K-5595, lietas 2.sējums, 73.-74.lapa*).

Nepastāvot konkrētam līguma pārkāpumam, par kuru pieteicējai ir tiesības piemērot līgumsodu, atsauce uz līgumsoda piemērošanu nav adekvāta un arī šajā gadījumā atbilst agresīvas komercprakses pazīmēm. Proti, tā kā starp pieteicēju un tās klientiem noslēgtajos līgumos nav noteikts līgumsods par pieteicējas pieprasītās informācijas nesniegšanu, kā arī pieteicējas pieprasītā informācija vēstulēs pārsniedz ziņas par kredītņēmēju, tad norāde uz soda piemērošanu šādā gadījumā ir uzskatāma par bankas klientu ietekmēšanu.

[4.8] Pieteicēja pie administratīvās atbildības saukta saskaņā ar LAPK 166.^{13}panta trešo daļu. LAPK 250.panta trešā daļa noteic, ka „protokolu par administratīvo pārkāpumu nesastāda, ja šā kodeksa [..] 166.^{13}pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu konstatējis PTAC [..]".

Tādējādi secināms, ka šajā administratīvā pārkāpuma lietā protokols nav jāsastāda un tā datums netiek uzskatīts par administratīvā pārkāpuma atklāšanas dienu, no kura skaitāms noilguma termiņa tecējums. Līdz ar to pieteicējas argumentiem par to, kādā veidā un kā ir jāsastāda administratīvā pārkāpuma lietas protokols, izskatāmajā lietā nav piešķirama nozīme.

Tā kā ziņas par pārkāpumu tiek noformētas procesuāla dokumenta veidā, tad, neesot administratīvā pārkāpuma protokolam, pamatota ir PTAC rīcība, pieņemot lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu 2009.gada 9.februārī un noformējot to rakstveidā.

LAPK 215.^{4}panta otrās daļas 1.punkts noteic amatpersonu kompetenci administratīvā pārkāpuma lietas materiālu izskatīšanā un galīgā lēmuma pieņemšanā. LAPK 215.^{4}panta saturs nenozīmē, ka administratīvās pārkāpumu

lietas procesa nodrošināšanā un lietas sagatavošanā izskatīšanai nebūtu iesaistāmas citas personas, proti, iestādes darbinieki, jo minētais atbilst arī valsts pārvaldes darba organizācijas struktūrai, kurā ne tikai iestādes vadītājam, bet arī darbiniekiem ir savi pienākumi valsts pārvaldes darbības nodrošināšanai un kopējā mērķa sasniegšanai.

LAPK 247.panta trešā daļa noteic, ja šis likums vai citi normatīvie akti nenosaka personu, kura ir tiesīga sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu, to sastāda iestāde, kura saskaņā ar šo likumu ir pilnvarota izskatīt administratīvo pārkāpumu lietas, vai valsts policijas darbinieks atbilstoši pārkāpuma izdarīšanas vietai.

Kā tiesa jau konstatēja, tad administratīvā pārkāpuma lietā par personas saukšanu pie administratīvās atbildības saskaņā ar LAPK 166.[13]panta trešo daļu administratīvā pārkāpuma protokols netiek sastādīts. Savukārt, ja administratīvā pārkāpuma protokolu vērtē kā pierādījumu pārkāpuma atklāšanas dienas konstatēšanai, tad arī lēmums par administratīvās lietas ierosināšanu ir kompetentās iestādes, proti, PTAC funkcija.

Saskaņā ar PTAC Patērētāju tiesību uzraudzības departamenta direktores amata aprakstu šīs amatpersonas kompetencē ietilpst arī administratīvā pārkāpuma lietu ierosināšana (*lietas 3.sējums, 9.-12.lapa*), tādējādi nav pamata atzīt, ka PTAC Patērētāju tiesību uzraudzības departamenta direktores amatu ieņēmusī amatpersona ***I.B.*** būtu pārkāpusi savu kompetenci. PTAC Patērētāju tiesību uzraudzības departamenta direktores 2009.gada 9.februāra lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu ir atzīstams par tiesisku.

Pieņemot Lēmumu, PTAC ir ievērojis LAPK 37.pantā noteiktos administratīvā soda piemērošanas termiņus no 2009.gada 9.februāra, un nav pamata Lēmuma atcelšanai saskaņā ar LAPK 239.panta 7.punktu.

[4.9] Ar Lēmumu daļā, kas attiecas uz administratīvā pārkāpuma lietvedību, pieteicēja ir saukta pie administratīvās atbildības, piemērojot naudas sodu Ls 8000 un administratīvā soda apmērs atbilst LAPK 166.[13]panta trešās daļas sankcijai, kāda nosakāma juridiskām personām.

No Lēmuma satura ir redzams, ka PTAC ir piemērojis LAPK 32.pantu, kā arī konstatējis atbildību mīkstinošus apstākļus – pieteicējas apņemšanos nepiemērot līgumos ar patērētājiem papildvienošanās iekļautos netaisnīgos līguma noteikumus. Tāpat Lēmumā ir pamatoti norādīts, ka patērētājiem ir tiesības saņemt normatīvajiem aktiem atbilstošu komercpraksi, kā arī, samērojot patērētāju tiesību interešu aizskārumu ar pieteicējas darbībām, noteikts soda apmērs Ls 8000.

Minētais naudas sods ir atbilstošs pārkāpuma raksturam un adekvāts konstatētajam pārkāpumam un tā ietekmei uz pieteicējas klientiem – kredītņēmējiem. Privāttiesisko attiecību izpratnē pieteicējas klienti, kuri ir saņēmuši kredītu vai kļuvuši par galvotājiem, ir atzīstami par parādniekiem, proti personām, kurām ir pienākumi pret banku jeb kreditoru. Situācijā, kad kredīta līguma noteikumi par personas pienākumiem un pirmstermiņa naudas atmaksu ir tik vispārīgi (*lietas 1.sējums, 106.-111.lapa*) un bankas klientu

lielākais vairums nav juridiski izglītoti, šīs personas zināmā mērā ir atkarīgas no bankas rīcības un no tā, kā banka izmantos savus finanšu un cilvēkresursus līguma izpildē radušos domstarpību risināšanā. Personas ar kredīta līgumiem 20 un vairāk gadu garumā nevar paredzēt tik tālā nākotnē esošus kredītriskus, tāpēc saprotamas ir šo personu bailes par līguma izpildi un sekām līguma pārkāpuma gadījumā. Attiecībā pret šādām personām negodīgas komercprakses īstenošana ir vēl jo vairāk prettiesiska.

Līdz ar to, komersantam ar ievērojamu apgrozījumu, jo īpaši bankai, ir jāīsteno tāda kompercprakse, kas nodrošina klienta informēšanu un abpusēju kompromisu meklēšanu, nevis vienpusēju savas gribas uzspiešanu, proti, jāīsteno tiesiska komercprakse.

Papildus jānorāda, ka pieteicēja pārkāpumu noliedz un savu vainu neatzīst, līdz ar to piemērotais naudas sods ir izmantojams arī kā ietekmēšanas līdzeklis, kā tas noteikts LAPK 22.pantā.

[4.10] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka PTAC pieļāvis pārkāpumu, jo pieteicējai nav tikusi dota iespēja izvērtēt visu patērētāju sūdzības un uz tām atbildēt, kā tas darīts attiecībā pret M.S., J.Z., A.K., A.F., G.B., Ģ.B., N.B.D., E.T., A.F., V.V. (*lietas 1.sējums, 12.-13.lapa*). Tiesa jau šajā spriedumā norādīja, ka attiecībā pret pieteicējas darbībām PTAC uzsāka procesu patērētāju kolektīvu interešu aizsardzībai, par ko liecina arī Lēmums, proti, PTAC Lēmumā nenosaka pieteicējas pienākumu pret konkrētu personu, izšķirot konkrēta līguma dalībnieku domstarpības, bet gan pieņem saistošu lēmumu attiecībā uz bankas darbību, īstenojot negodīgu komercpraksi.

Tādējādi PTAC ir vērtējis pieteicējas darbības kopumā, nevis attiecībā pret individuāliem bankas klientiem, līdz ar ko argumentiem par patērētāju negodprātību nav nozīmes. Turklāt jānorāda, ka pieteicējas paziņojumi par bankas klientu pārkāpumiem un to ietekmi uz darījumspēju ir vienpusēji, bet patērētāju tiesību aizsardzības jomā tiesisko aizsardzību bauda arī tās personas, pret kurām ir pretenzijas pārdevējam vai pakalpojumu sniedzējam. Līdz ar to PTAC nav pamata nenodrošināt to bankas klientu tiesisko aizsardzību, kuriem ir kavēti maksājumi vai saistības, kas nav slēgtas ar pieteicēju.

Nav pamatots pieteicējas arguments, ka par bankas rīcības tiesiskumu liecina nelielais personu skaits, kuras vērsās PTAC, proti, aptuveni pieci cilvēki, un to procentuālā attiecība pret kopējo bankas paziņojumu skaitu.

Lietas materiālos atrodas vairāk kā piecu personu sūdzības (*lietas 2.sējums, 4.-237.lapa*). Arī publiskajā telpā ir konstatējamas vairāk kā piecu personu iebildes pret pieteicējas darbībām Bez tam, patērētāju kolektīvo interešu aizsardzībai būtisks ir lietas ierosināšanas fakts, nevis personu skaits, saskaņā ar kuru iesniegumiem tas darīts. Tā kā pēc lietas ierosināšanas citiem bankas klientiem nebija nepieciešamības vērsties ar saviem iesniegumiem PTAC, sūdzību skaitam pret kopējo pieteicējas sūtījumu apjomu nav izšķirošas nozīmes.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 7.februāra spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norādīts turpmāk minētais.

[5.1] Pieteicēja nevar piekrist tiesas sprieduma 9.punktā secinātajam par to, ka pieteicējas darbību kopums liecina par bankas klientu pakļaušanu spiedienam. Tiesa nav ievērojusi APL 251.panta piekto daļu.

2009.gada janvārī nosūtītās vēstules un tajās iekļautie aicinājumi ir jāvērtē atsevišķi. Pirmkārt, pieteicējas vēstulē izteikts aicinājums iesniegt kredītspēju raksturojošos dokumentus un ir norāde par iespējamām no līguma izrietošajām sekām, otrkārt, ir notikusi informēšana par norēķinu kontu izcenojumu maiņu, kā arī iespējām atvērt bezmaksas speciālo kontu. Katrai šādai darbībai ir atšķirīgs juridiskais pamatojums, kā arī katra darbība izriet no atšķirīgiem apsvērumiem.

[5.2] Pretēji tiesas viedoklim, pieteicēja uzskata, ka tiesai, izvērtējot pieteicējas tiesības prasīt kredītņēmējiem informāciju, bija jāņem vērā FKTK viedoklis par to, ka pieteicējai ir likumisks pamats prasīt klientiem dokumentus, kas apliecina klienta pašreizējo finansiālo stāvokli. Saprātīgs un godprātīgs patērētājs apzinās, ka, uzņemoties ilgtermiņa kredīta saistības, kredīta devējs pastāvīgi uzraudzīs aizņēmēja finansiālo stāvokli un spēju atmaksāt aizņēmumu.

[5.3] Vēstulē norādītie atbildes sniegšanas termiņi tika pagarināti, lai maksimāli labvēlīgi risinātu radušos situāciju. Pieteicēja personīgi sazinājās ar kredītņēmējiem, lai norunātu tikšanās laiku un dokumentu nodošanas iespējas. Šāda pieteicējas rīcība liecina par to, ka pieteicējas mērķis nav bijis piemērot līgumsodus vai ietekmēt patērētājus, bet gan pienācīgi izpildīt likumā noteiktos pienākumus. Visu dokumentu iesniegšanai kopumā tika nodrošināts pietiekošs termiņš.

[5.4] Pieteicējas vēstulēs ir skaidri un nepārprotami norādīts, ka „[...] par noteikto pienākumu neizpildi Banka ir tiesīga piemērot līgumos noteiktos līgumsodus”.

[5.5] Tiesa nav analizējusi pieteicējas nespēju nodrošināt klientiem vēstulēs norādīto termiņu ievērošanu no pieteicējas puses, lai pamatotu, ka tas atsevišķi vai kopumā ar citām spriedumā minētajām pieteicējas darbībām varētu kalpot par cēloņsakarību patērētāja lēmuma pieņemšanai noslēgt sev nelabvēlīgu līgumu un, attiecīgi, agresīvas komercprakses īstenošanai.

[5.6] Pieteicējas nosūtītās vēstules un komisijas maksas izmaiņas nav saistītas ar tiem gadījumiem, kad kredītņēmēju saistības tika pārskatītas pēc būtības, kā rezultātā puses vienojās par būtiskām izmaiņām kredīta līguma noteikumos. Pieteicēja norāda, ka kredīta līguma noteikumu grozīšana notika individuālos gadījumos un tika veikta neatkarīgi no pieteicējas vēstulēm, kurās kredītņēmēji tika informēti par izmaiņām pieteicējas norēķinu kontu izcenojumos. Tā kā tiesa šos visus gadījumus ir sasaistījusi kopā, tiesa ir nonākusi pie nepamatotiem secinājumiem.

Tiesa spriedumā nav vērtējusi ikmēneša komisijas maksas samērīgumu, aprobežojoties ar vispārīgu secinājumu, ka izdevumu pieaugums Ls 60,00 gadā

par bankas konta apkalpošanu ir pietiekami būtisks, lai persona būtu spiesta slēgt vienošanās pie kredītlīguma, kura pārējos noteikumus pieprasa pieteicēja. Šādā veidā tiesa prezumē, ka visos gadījumos, kad patērētāji ir pieņēmuši lēmumu slēgt papildu vienošanos par bezmaksas kredīta atmaksas konta atvēršanu, tajā ir mainīti būtiski līguma noteikumi, turklāt banka tos ir uzspiedusi. Jebkuram patērētajam bija iespēja gan apspriest papildu vienošanās noteikumus, gan arī atteikties no papildu vienošanās slēgšanas.

Tiesa spriedumā nav analizējusi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.pantā norādītās agresīvās komercprakses pazīmes, kā arī nav vērtējusi faktiskos lietas apstākļus un to, vai tie atbilst tiesību normas norādītajām pazīmēm. Turklāt tiesa ir kļūdaini sasaistījusi visas pieteicējas darbības vienotā kopumā un vērtējusi kā komercpraksi kopumā.

Tiesa spriedumā norāda, ka negodīgas komercprakses pārkāpums tiek vērtēts no „vidusmēra patērētāja" viedokļa, tomēr savu argumentu pamatošanai tiesa atsaucas uz atsevišķiem gadījumiem, turklāt ņemot vērā tikai kredītņēmēju un PTAC paustos argumentus.

[5.7] Tiesa nav vērtējusi Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta sastāva pazīmes un to, vai pieteicējas nosūtīto vēstuļu saturs atbilst minētā panta sastāva pazīmēm. Pieteicējas ieskatā vēstulēs iekļautie aicinājumi nevar tikt vērtēti kā tādi, kas liktu kredītņēmējiem (patērētājiem) pieņemt kādu sev neizdevīgu lēmumu. Atsevišķos gadījumos starp pieteicēju un kredītņēmējiem tiek noslēgtas papildu vienošanās pie kredīta līgumiem, kur puses pārrunu rezultātā vienojās par kredīta līguma noteikumu izmaiņām, taču visas šādas vienošanās nevar sasaistīt ar pieteicējas nosūtītajām vēstulēm.

Komisijas maksas ieviešana un kredītspēju pamatojošu dokumentu iesniegšanas pieprasījums pats par sevi nav prettiesiska rīcība, tādēļ būtiski ir izvērtēt šo darbību atbilstību Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta pirmās daļas pazīmēm. Spriedumā ir konstatēts, ka pieteicējas darbību kopums atbilst visām iepriekš minētajām pazīmēm, kam nevar piekrist, jo tiesa spriedumā ir atsaukusies tikai uz atsevišķām patērētāju sūdzībām, bet secinājumus izdarījusi par visām pieteicējas darbībām kopumā.

Pieteicējas rīcība – alternatīvu piedāvāšana kredītņēmējiem attiecībā uz veidiem, kā turpmāk nodrošināt kredīta atmaksu, neatbilst nevienam no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.panta trešajā daļā minētajiem kritērijiem. Tādēļ pieteicējas rīcību nevar raksturot kā piespiešanu, neatlaidīgu rīcību vai tamlīdzīgi. Pieteicēja arī neuzskata, ka komisijas maksas piemērošana vai alternatīvi vienošanās noslēgšana par bezmaksas konta atvēršanu, ir nesamērīgs nelīgumisks vai apgrūtinošs šķērslis patērētajam izmantot līgumiskas tiesības.

Tiesa ir ignorējusi apstākli, ka pirms PTAC lēmuma par administratīvā soda un tiesiskā pienākuma uzlikšanu pieņemšanas jautājumā par negodīgiem līguma noteikumiem ir panākts galējais noregulējums. Proti, PTAC ir pieņēmusi no pieteicējas rakstveida apņemšanos nepiemērot iespējami negodīgus līguma

noteikumus, tajā skaitā par tiesas spriedumā minēto kredīta atmaksas termiņa samazināšanu, līgumsodu piemērošanu un citiem jautājumiem.

Pieteicēja uzskata, ka šis juridiskais apstāklis liedz kvalificēt pieteicējas darbību kā agresīvu komercpraksi atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 12.pantam un attiecīgi izslēdz PTAC tiesības pieņemt Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotajā daļā minētos lēmumus.

[5.8] Pieteicēja nepiekrīt spriedumā sniegtajam „vidusmēra patērētāja" raksturojumam. Novērtējot „vidusmēra patērētāja" būtību, tiesa ir pamatojusi savus secinājumus ar atsevišķiem individuāliem patērētāju iesniegumiem, kuros tiek norādīts, ka patērētāja „nesaprot, ko no viņas grib banka" vai „baidās, ka līdz bankas noteiktajam termiņam tās prasības nebūs iespējams izpildīt". Tiesa ir vienkāršojusi vidusmēra patērētāja uztveres un spriestspēju un radījusi gan patērētajiem, gan arī pakalpojuma sniedzējiem nelabvēlīgu precedentu „vidusmēra patērētāja" jēdziena interpretācijā.

Vadoties pēc Negodīgas komercprakses direktīvas 18.punkta, kā arī Eiropas Kopienu tiesas prakses, kas cita starpā ir pieminēta arī tiesas spriedumā, jēdziena „vidusmēra patērētājs" raksturojums dažādās situācijās var būt atšķirīgs un jebkurā šādā situācijā ir jāvērtē, kam šāda komercprakse tiek adresēta, respektīvi, ir jāpārbauda konkrētas komercprakses ietekme uz konkrēto patērētāju grupu un jāvērtē ietekme no attiecīgās grupas vidusmēra pārstāvja viedokļa.

Konkrētajā lietā runa ir par patērētajiem, kuri labprātīgi un izvērtējot savas iespējas, ir uzņēmušies ilgtermiņa kredītsaistības, līdz ar to „vidusmēra patērētājs" šajā lietā ir pietiekami labi informēts, vērīgs un piesardzīgs. Tieši tādēļ „vidusmēra patērētājs", kurš slēdz hipotekārās kreditēšanas līgumu, spēj racionāli un sapratīgi novērtēt situāciju, kā arī iespējamos riskus. 2009.gada janvārī nosūtītajās pieteicējas vēstulēs iekļauto informāciju kredītņēmēji vairumā gadījumu ir uztvēruši adekvāti.

Pieteicējas darbības, pieprasot kredītņēmējiem informāciju, ir tieši saistītas ar to, lai kredītriskus laicīgi identificētu un kontrolētu, tādēļ tiesas secinājumi ir nepamatoti, jo, no vienas puses, tiesa uzskata, ka patērētāji paši nespēj adekvāti izvērtēt situāciju, tajā skaitā savas spējas atmaksāt kredītu, bet, no otras puses, arī pieteicējas likumiskās darbības informācijas pieprasīšanā nav pieļaujamas.

Tiesa nav pamatojusi, ka pietiekami labi informēts, vērīgs un piesardzīgs patērētājs nevarētu uztvert un saprast pieteicējas vēstulē paredzēto atsauci uz līgumā noteiktajiem līgumsodiem vai grozīto līguma noteikumu būtību attiecībā uz kredīta atmaksas termiņu, procentu likmi un tamlīdzīgi.

Tāpat kritiski vērtējams tiesas konstatētais, ka pārkāpumi, par kuriem pieteicēja ir piemērojusi līgumsodu, ir pieteicējas vienpusējs un nepierādīts līguma pārkāpuma konstatējums, atsaucoties uz vienu pieteicējas klientes M.S. gadījumu.

Pirmkārt, nav skaidrs, kāda nozīme šādam tiesas secinājumam ir konkrētajā lietā un kā tā raksturo bankas rīcības atbilstību negodīgas komercprakses

pazīmēm. Otrkārt, tiesa nav juridiski pamatojusi savu vērtējumu, ka konkrētais apstākļu kopums neapliecina to, ka klientei M.S. būtu pasliktinājusies maksātspēja tādā apjomā, kā būtu konstatējams kredīta līguma pārkāpums.

Visbeidzot, tiesas secinājumi, ka līgumu noteikumu pārkāpumi ir bankas vienpusējs un nepierādīts konstatējums, ir nepamatots, tas nesatur nekādu juridisku pamatojumu tam, ka bankai būtu pienākums šādu konstatējumu pierādīt konkrētajā administratīvā pārkāpuma lietā.

Turklāt no tiesas sprieduma redzams, ka tiesa nav vispusīgi izvērtējusi šīs personas maksātspēju, vien atsaukusies uz pieteicējas pašas sniegtiem paskaidrojumiem par šo gadījumu, turklāt spriedumā konstatējusi, ka veikt pieteicējas klientu kredītspējas pārbaudi šajā lietā nav pamata un tam ir sekundāra nozīme.

Pieteicēja nevar piekrist tiesas viedoklim, ka nav ņemami vērā pieteicējas sniegtie paskaidrojumi par konstatētajiem to klientu kredītlīgumu pārkāpumiem, ar kuriem noslēgtas vienošanās ar grozītiem līgumu noteikumiem.

[5.9] Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 25.panta astoto daļu patērētāju grupas interešu aizsardzībai (patērētāju kolektīvas intereses) ir jākonstatē patērētāju tiesību pārkāpums, kas skar šo grupu. Vienlaicīgi jākonstatē, ka šāds pārkāpums var radīt zaudējumus vai kaitējumu patērētājiem (arī atsevišķam patērētajam). Tātad arī patērētāju kolektīvo interešu aizsardzība var notikt tikai tādā gadījumā, ja tiek konstatēti patērētāju tiesību pārkāpumi.

Pieteicējai nosūtīto vēstuļu saturs neaizskar patērētāju tiesības. Tiesa nav vērtējusi vēstuļu saturu, bet gan skatījusi un vērtējusi nosūtītās vēstules kopsakarā ar noteikumiem, kas iekļauti ar kredītņēmējiem slēgtajās papildu vienošanās, atzīstot tos par netaisnīgiem.

Pieteicēja vērš uzmanību uz 2010.gada 27.maija rakstveida apņemšanos, kas tika iesniegta PTAC un kuras tekstā ir detalizēti noradītas un aprakstītas visas tās situācijas, kurās pieteicēja nepiemēros potenciāli negodīgus noteikumus. Šo rakstveida apņemšanos PTAC ir pieņēmusi un pieteicēja ir godprātīgi pildījusi.

[5.10] Tiesa ignorējusi pieteikumā norādītās nepilnības Lēmuma pieņemšanas procesā, kā arī nav vērtējusi, kurā datumā un ar kādu PTAC lēmumu ir uzsākta administratīvā pārkāpuma lieta, tajā skaitā tiesa nav analizējusi, kādas procesuālas un tiesiskas sekas rada PTAC 2009.gada 9.februāra rezolūcija un 2009.gada 13.februāra lēmums par pagaidu noregulējumu.

Tiesa nav sniegusi savu vērtējumu pieteicējas argumentiem par PTAC pieļautajām nepilnībām administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas gaitā, kā rezultātā PTAC realizētās procesuālās darbības ir novedušas pie tā, ka administratīvā pārkāpuma process un lietvedība iestādē bija nepilnīga, tādēļ Lēmuma tiesiskums ir apšaubāms arī procesuāla rakstura kļūdu dēļ.

[6] Paskaidrojumos par apelācijas sūdzību PTAC norādījis, ka uz visiem apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem PTAC jau savu viedokli ir sniedzis un pirmās instances tiesas spriedumu atzīst par pamatotu.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji uzturēja apelācijas sūdzību un papildus paskaidroja, ka PTAC ir nokavējis termiņu pieteicējas saukšanai pie administratīvās atbildības par vienu dienu. Tādējādi lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā jāizbeidz. PTAC nav ņēmis vērā pieteicējas rakstveida apņemšanos, kurai pastāvot, Lēmumam vispār nevajadzēja būt. Rakstveida apņemšanās ir par tām problēmām, kuras identificējusi pieteicēja. Pieteicējas pārkāpums bija neilgs un negatīvas sekas neiestājās, jo PTAC jau 13.februārī pieņēma lēmumu par pagaidu noregulējumu, kurā uzlikts pienākums pieteicējai izbeigt pārkāpumu. Lieta daļā par tiesiskā pienākuma uzlikšanu ir atkarīga no administratīvā pārkāpuma lietas. Šajā gadījumā lieta par tiesiskā pienākuma uzlikšanu pati par sevi nevar pastāvēt.

PTAC pārstāvji neatzina apelācijas sūdzību un papildus paskaidroja, ka pieteicēja ir īstenojusi agresīvu komercpraksi, izmantojot nesamērīgu ietekmi. Lietas materiāli apliecina, ka ar 53 patērētājiem tika pārslēgti līgumi ar būtiski neizdevīgākiem līguma noteikumiem. Pieteicēja veica maldinošu noklusēšanu vēstulēs, nepasakot, ka tiks pārskatīti arī citi līguma noteikumi, taču šī informācija personai ir būtiska. Profesionāļa rūpībai neatbilstoša komercprakse izpaudās tādējādi, ka patērētājiem tika piedāvāti netaisnīgi līguma noteikumi. Administratīvā pārkāpuma process ir juridiskās sekas administratīvajā procesā konstatētam faktam. Administratīvā pārkāpuma lietvedība tiek uzsākta tajā brīdī, kad PTAC uzskata, ka konkrētajā lietā tiek īstenota negodīga komercprakse. Pieteicējas rakstveida apņemšanās ir saistīta ar citu lietu, kas bija uzsākta par netaisnīgiem līguma noteikumiem un kas nav ietverta šajā lietā.

Motīvu daļa

[8] Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Izvērtējusi Administratīvās rajona tiesas spriedumā ietvertos argumentus, apgabaltiesa atzīst, ka tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, piemērojusi pareizās tiesību normas, tādēļ apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā norādītajai motivācijai un atkārtoti tos pašus argumentus nenorāda (sk. šā sprieduma [4.1]-[4.10] punktu).

[10] Ar Lēmumu pieteicējai uzlikts pienākums gan nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi, gan piemērots administratīvais sods saskaņā ar LAPK 166.^{13}panta trešo daļu.

Pieteicējas ieskatā tiesiskais pienākums ir uzlikts administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros un izskatāmā lieta ir administratīvā pārkāpuma lieta. Turklāt ar Administratīvās rajona tiesas lēmumu ir ierosināta arī administratīvā pārkāpuma lieta.

Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astoto daļu, ja uzraudzības iestāde atzīst komercpraksi par negodīgu, tā ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus lēmumus, ar kuriem: 1) uzliek komercprakses īstenotājam par pienākumu atbilstošā veidā sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību šā likuma prasībām; 2) uzliek komercprakses īstenotājam par pienākumu nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi; 3) aizliedz negodīgu komercpraksi, ja tā vēl nav uzsākta, bet ir paredzama; 4) uzliek komercprakses īstenotājam par pienākumu publicēt attiecīgajai komercpraksei atbilstošā saziņas līdzeklī paziņojumu, kurā norāda laboto informāciju, atsaucot negodīgo komercpraksi; 5) piemēro administratīvo sodu likumā noteiktajā kārtībā.

No lietas materiāliem izriet, ka tiesiskais pienākums pieteicējai nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikts Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma ietvaros, nevis saskaņā ar LAPK. Turklāt PTAC uzliktais tiesiskais pienākums varētu pastāvēt arī pats par sevi, paralēli nesaucot personu pie administratīvās atbildības. Tādēļ apgabaltiesa atzīst, ka šajā lietā saskaņā ar APL ir izvērtējama tiesiskā pienākuma pieteicējai uzlikšana, bet saskaņā ar LAPK ir izvērtējama pieteicējas saukšanas pie administratīvās atbildības pamatotība.

Apgabaltiesas ieskatā tas, ka ar Administratīvās rajona tiesas lēmumu ierosināta tiesvedība par Lēmumu kā par administratīvā pārkāpuma lietu, nevar būt izšķirošs apstāklis, kas nosaka, kādā kārtībā izskatīt šo lietu. No lēmuma par lietas ierosināšanu redzams, ka lieta ir ierosināta par Lēmumu pilnā apjomā. Tikai izskatot lietu pēc būtības, visprecīzāk tiek noteikts pieteikuma priekšmets un piemērojamās tiesību normas.

[11] Vispirms novērtējams tas, vai pieteicējai pamatoti uzlikts tiesiskais pienākums nekavējoties izbeigt negodīgu komercpraksi.

Kā redzams no Lēmuma, pieteicējas komercprakse atzīta par negodīgu, kas izpaudusies kā agresīva, profesionālai rūpībai neatbilstoša un maldinoša komercprakse.

[11.1] Attiecībā par agresīvu komercpraksi, kas izpaudusies kā nesamērīgas ietekmes izmantošana pret patērētajiem, apgabaltiesa, pievienojoties Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivācijai, atzinusi to par pareizu.

[11.2] No Lēmuma izriet, ka pieteicējas komercprakse bijusi maldinoša, kas izpaudusies kā informācijas par to, ka daļai no patērētājiem, noslēdzot konkrēto papildvienošanos par kontu maiņu, mainīsies arī citi kredīta līguma noteikumi, noklusēšana.

Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 10.panta pirmo daļu komercpraksi uzskata par maldinošu, ja, ņemot vērā visas tās īpatnības un apstākļus, kā arī tajā izmantotā saziņas līdzekļa ierobežojumus, var secināt, ka:

1) tiek noklusēta būtiska informācija, kas vidusmēra patērētājam ir nepieciešama, lai pieņemtu uz informāciju balstītu lēmumu, un komercprakses ietekmē vidusmēra patērētājs pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis; 2) komercprakses īstenotājs būtisku informāciju slēpj vai sniedz neskaidri, nesaprotami, divdomīgi vai nepiemērotā laikā, vai nenorāda komercprakses komerciālo nolūku, ja tas jau no konteksta nav skaidrs, un rezultātā vidusmēra patērētājs pieņem vai var pieņemt tādu lēmumu par līguma slēgšanu, kādu citādi nebūtu pieņēmis.

Pieteikumam pievienots 2009.gada 19.janvāra vēstules Nr.1-288/__ „Par kredīta līguma izpildi un izmaiņām norēķinu konta apkalpošanas tarifos" standarts (veidlapa). Vēstules pēdējā rindkopā norādīts šāds teksts: „Papildus informējam, ka, sākot ar 2009.gada 1.februāri mainās Aizkraukles bankas norēķinu kontu izcenojumi. Turpmāk ikmēneša komisijas maksa par konta apkalpošanu būs 5 LVL. Lūdzam katra mēneša pēdējā darba dienā nodrošināt komisijai nepieciešamo summu Jūsu norēķinu kontā. Gadījumā, ja Jūs nevēlaties turpmāk izmantot norēķinu kontu, kredīta maksājumu veikšanai ir jāatver speciāls konts, parakstot papildvienošanos pie Kredīta līguma. Komisijas maksa par speciālā konta izmantošanu un Kredīta līguma izmaiņu parakstīšanu netiks piemērota."

Šīs rindkopas saturs ir pietiekami skaidrs, lai nevienam vidusmēra patērētājam neradītu aizdomas par to, ka papildus izmaiņām par kontu tiks izdarītas izmaiņas arī citos būtiskajos kredītlīguma noteikumos, proti, mainīts termiņš un procentu likme.

Pieteicēja 2009.gada 2.februārī izsūtīja atkārtotas vēstules kredītņēmējiem un ķīlas devējiem (*lietas 36.-39.lapa*). No šīm vēstulēm redzams, ka pieteicēja precizējusi informāciju klientiem, norādot, ka „ar Jūsu īpašumu saistītā kredīta nosacījumi jebkurā gadījumā paliks līdzšinējie, ja Jūs būsiet izpildījis visas ķīlas līguma saistības un aizņēmējs būs izpildījis visas kredīta līguma saistības" (standartvēstule Nr.1-522/_____). Līdzīga satura informācija iekļauta arī standartvēstulē Nr.1-520/_____ kredītņēmējiem. No šīm vēstulēm savukārt izriet, ka personām, kuras būs izpildījušas saistības pret banku, nemainīsies nekādi kredītlīguma vai ķīlas līguma noteikumi. Tajā pašā laikā tās personas, kurām ir termiņā neizpildītas parādsaistības vai citi līguma noteikumu pārkāpumi, var vienīgi saprast to, ka kaut kas var mainīties līguma nosacījumos. Tajā pašā laikā, personas nav informētas par to, kas var tikt mainīts, attiecīgi pieteicējas klienti nevarēja pieņemt uz skaidru informāciju pamatotu lēmumu slēgt papildvienošanos ar pieteicēju.

Kā izriet no lietas materiāliem, papildvienošanās ar izmainītiem būtiskiem līguma noteikumiem tika piedāvāti kā patērētājiem, kuriem ir termiņā neizpildītas saistības pret pieteicēju vai citi līguma noteikumu pārkāpumi (pieteicēja neapstrīd, ka tā tas bijis ar šādām personām), kā arī tām personām, kurām tādu nav. Piemēram, G.K., pamatojoties uz pieteicējas 2009.gada 19. un 20.janvāra vēstulēm piedāvāta papildvienošanās, kur būtiski izmainīts kredīta atmaksas termiņš – 2037.gada 29.marta vietā noradīts 2011.gada 28.janvāris ar

pieteicējas tiesībām termiņu pagarināt uz diviem gadiem (*lietas 2.sējuma 64. – 65.lapa*). Līdzīgi apstākļi konstatējami saistībā ar P.G. iesniegumu PTAC (*lietas 2.sējuma 71. – 78.lapa*). Turklāt iesniegumā PTAC P.G. norādījis, ka viņam nav kavētu maksājumu pret pieteicēju. PTAC Lēmumā norādījis vēl citus līdzīgus gadījumus, kas atbilst lietā esošajiem materiāliem.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējas negodīgā komercprakse izpaudusies arī kā maldinoša komercprakse, kā to pamatoti konstatējis PTAC. Proti, informācijas par citu līguma noteikumu izmaiņām noklusēšana vidusmēra patērētājam ļoti ticami izraisīja vēlēšanos izpildīt tādas darbības, kādas persona nebūtu darījusi. Proti, izlasot 2009.gada 19.janvāra vēstules Nr.1-288/___ saturu, kas attiecas uz izmaiņām konta apkalpošanas maksā, patērētājam rodas pilnīgi loģiska vēlēšanās pāriet uz tāda pieteicējas konta izmantošanu, par kuru nav jāmaksā. Savukārt, ja vēstulē būtu informācija, ka līdz ar izmaiņām kredīta atmaksas kontā, iespējams, tiks izdarītas arī citas būtiskas izmaiņas līgumā, tā darītu patērētāju uzmanīgu un liktu apsvērt, vai vispār viņam ir nepieciešamas izmaiņas kredīta atmaksas kontā, kā arī izraisītu vēlēšanos savlaicīgi konsultēties gan ar bankas speciālistu, gan juristu par piedāvātajiem noteikumiem. Šajā gadījumā patērētājiem no pieteicējas nosūtītajām vēstulēm šāda iespējamā rīcība pilnīgi objektīvi nebija izsecināma.

[11.3] Lēmumā arī norādīts, ka pieteicējas komercprakse bijusi profesionālai rūpībai neatbilstoša, kas izpaudusies kā netaisnīgu un nevienlīdzīgu līguma noteikumu piedāvāšana patērētājiem, ietverot tos konkrētās papildvienošanās.

Saskaņā ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 6.pantu komercpraksi uzskata par profesionālajai rūpībai neatbilstošu, ja tā netiek veikta ar tāda līmeņa prasmi un rūpību, ko patērētājs var pamatoti sagaidīt un kas atbilst attiecīgajā saimnieciskās vai profesionālās darbības jomā vispāratzītai godīgai tirgus praksei un labas ticības principam.

Pieteicēja 2009.gada 27.februāra vēstulē Nr.1-1-VI/496 „Par pagaidu noregulējumu un paskaidrojumu sniegšanu" 5.punktā noradījusi, ka pirmajās dienās pēc pieteicējas vēstuļu nosūtīšanas par komisijas maksas ieviešanu ar 53 klientiem, kas atnāca uz banku slēgt papildvienošanos pie kredītu līgumiem par kredīta atmaksas konta atvēršanu, tika parakstītas papildvienošanās, ar kurām viss kredīta līgums tika izteikts jaunā redakcijā, tostarp samazinot kredīta atmaksas termiņu līdz diviem gadiem. Tālāk vēstulē norādīts, ka pēc šādas informācijas atklāšanās pieteicēja apturēja šādu praksi, jo ar šiem klientiem nebija plānots pārskatīt kredīta līgumu noteikumus.

Apgabaltiesai nerodas šaubas, ka līguma noteikums, kas būtiski samazina kredīta atmaksas termiņu, piemēram, no 2037.gada uz 2011.gadu, ar vienpusējām bankas izvēles tiesībām pagarināt šo termiņu ik pēc diviem gadiem, ir netaisnīgs atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.pantam. No iepriekš aprakstītās pieteicējas vēstules satura izriet, ka arī pieteicēja pati to ir apzinājusies un nekavējoties pārtraukusi uzsākto praksi, tiklīdz uzzinājusi, ka šādas papildvienošanās tiek parakstītas. Neskatoties uz minēto, atzīstams, ka

pieteicēja pietiekami rūpīgi nav izvērtējusi sekas, kādas radīs klientiem sūtītās vēstules.

Papildus minētajam pieteicējai vajadzēja paredzēt, ka vēstules var radīt nesapratni un uztraukumu patērētājos par to, kas notiks, ja vēstulē norādītās prasības netiks izpildītas. Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka no vēstulēm bija skaidri saprotams, ka, piemēram, līgumsods var tikt piemērots tikai par tiem pārkāpumiem, kas atrunāti kredītlīgumos. Iepazīstoties ar, piemēram, 2009.gada 19.janvāra vēstules saturu, secināms, ka vēstules struktūra liecina par pretējo, proti, vēstules pirmajā rindkopā izskaidrots, kādam nolūkam tiek pieprasīti tālāk minētie dokumenti, tad tiek norādīts, kādi dokumenti jāiesniedz pieteicējai. Vēstules trešajā rindkopā norādīts, ka „augstāk norādītie dokumenti [..] ir jāiesniedz bankā līdz 2009.gada 16.februārim. [..] Informējam, ka par noteikto pienākumu neizpildi banka ir tiesīga piemērot līgumos noteiktos līgumsodus". Minētais teikums tādā izteiksmes veidā norāda uz to, ka līgumsods piemērojams par vēstulē „augstāk norādīto dokumentu" neiesniegšanu, nevis par to, ka līgumsods piemērots tikai līguma pārkāpuma gadījumā.

Papildus tam pieteicēja varēja paredzēt to, ka pieteicējas klienti nepaspēs nepilnu trīs nedēļu laikā iesniegt vēstulē pieprasītos dokumentus, kā arī sarunāt tikšanos ar saviem kredītspeciālistiem informācijas precizēšanai. Atkārtotās vēstules, kas izsūtītas pieteicējas klientiem 2009.gada 2.februārī neskaidrības jautājumā par līgumsodu nenovērsa, jo, papildus izskaidrojot nepieciešamību iesniegt pieprasītos dokumentus, tika pagarināts dokumentu iesniegšanas termiņš, bet netika precizēta informācija, kas attiecas uz līgumsodu. Vēstulēs joprojām tika uzturēts lūgums iesniegt tādus dokumentus, kuru iesniegšanu neparedzēja kredīta līgums (*lietas 36.-39.lapa*).

Apgabaltiesas ieskatā pieteicējas klientu kredītspēju pamatojošo dokumentu pieprasīšana arī nenotika piemērotā laikā, proti laikā, kad Latvijas Republikā bija iestājusies ekonomiskā lejupslīde. Šajā laikā ikvienu personu varēja satraukt tas, kā personas varēs norēķināties par saņemtajiem pakalpojumiem, arī saņemtajiem kredītiem.

Bija jāparedz arī tas, ka būs personas, kas bez ierunām izpildīs pieteicējas prasības un atnāks parakstīt papildvienošanos ar izmainītiem citiem būtiskiem kredītlīguma noteikumiem. Apgabaltiesas ieskatā šādu personu pakļāvīgu rīcību nevar izprast tādējādi, ka personas saprot, ka bankai ir nepieciešams pārbaudīt personu kredītspēju, pretējā gadījumā pieteicējai nāksies veidot uzkrājumus un nodrošināties gadījumam, ja kredītņēmēji nespēj atdot kredītu. Apgabaltiesas ieskatā šādā veidā vēstuli varētu izprast tikai ekonomikā, īpaši banku nozarē, izglītoti kredītņēmēji, nevis jebkurš, kurš ņēmis kredītu no pieteicējas. Kā to pareizi norādījusi Administratīvā rajona tiesa, pieteicējas klienti bijuši dažāda vecuma un dažādu sociālo slāņu cilvēki. Turklāt no kredītņēmēju vēstulēm PTAC izriet, ka personas pamatā satrauc tas, ka tiek pieprasīti tādi dokumenti, kādus pieteicēja nevar pieprasīt saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem un ka par šādu dokumentu neiesniegšanu ir iespējams līgumsods, nevis tas, ka pieteicējai

atbilstoši tiesību normām ir pienākums pārliecināties par savu klientu kredītspēju.

Pamatojoties uz minētajiem argumentiem, PTAC norāde Lēmumā, ka pieteicējas komercprakse bija pretēja profesionālai rūpībai atbilstošai komercpraksei, ir pamatota.

[12] Pieteicēja norādījusi, ka PTAC nebija pamata pieņemt Lēmumu, jo pieteicēja ir iesniegusi rakstveida apņemšanos. Atbildētājas pārstāvis tiesas sēdē norādīja, ka konkrētā rakstveida apņemšanās nav iesniegta šajā lietā, kurā tiek risināts jautājums par negodīgu komercpraksi, bet iesniegta lietā par netaisnīgiem līguma noteikumiem. Turklāt PTAC pārstāvis norādīja, ka parasti PTAC pati piedāvā komersantam iesniegt šādu apņemšanos, ja uzskata, ka tāda būtu pietiekama konstatēto pārkāpumu novēršanai.

Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta ceturtajā daļā noteikts, ka uzraudzības iestāde, izvērtējot komercprakses raksturu un būtību, kā arī citus aspektus, ir tiesīga ierosināt, lai komercprakses īstenotājs: 1) noteiktā termiņā nodrošina komercprakses atbilstību normatīvo aktu prasībām; 2) rakstveidā apņemas noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu. Saskaņā ar šā panta septīto daļu, ja komercprakses īstenotājs saskaņā ar šā panta ceturtās daļas 2.punktu rakstveidā apņemas noteiktā termiņā novērst konstatēto pārkāpumu, uzraudzības iestāde nepieņem šā panta astotajā daļā minētos lēmumus. Parakstot rakstveida apņemšanos, komercprakses īstenotājs ir atzinis savu vainu konstatētajā pārkāpumā. Ja apņemšanās netiek pildīta, uzraudzības iestāde ir tiesīga pieņemt vienu vai vairākus šā panta astotajā daļā minētos lēmumus un komercprakses īstenotājs ir saucams pie normatīvajos aktos noteiktās atbildības.

No minētajām tiesību normām izriet, ka tas, vai komersantam iesniegt PTAC rakstveida apņemšanos, izriet no PTAC konstatētajiem apstākļiem. Ja komersants iesniedz rakstveida apņemšanos, PTAC nepieņem lēmumus, kas noteikti likuma 15.panta astotajā daļā.

Tādējādi no likuma 15.panta būtības izriet tas, ka PTAC jāizdara lietderības apsvērumi par to, kādu lēmumu saistībā ar konstatēto pārkāpumu pieņemt. Savukārt no likuma 15.panta ceturtās daļas izriet, ka tieši no PTAC iniciatīvas ir atkarīgs tas, vai komersantam iesniegt rakstveida apņemšanos. Tajā pašā laikā PTAC pārstāvji tiesas sēdē nenoliedza, ka privātpersonas tiesību ievērošanas un labas pārvaldības nolūkā PTAC varētu ņemt vērā arī tādu rakstveida apņemšanos, kuru iesniedz pati persona pēc savas iniciatīvas.

Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa atzīst, ka šajā konkrētajā gadījumā ir pamatoti izvērtēt to, vai lietas materiālos pieteicējas iesniegtā rakstveida apņemšanās ir lietderīgāka nekā PTAC pieņemtie lēmumi.

Apgabaltiesa, pārbaudot lietai pievienotās pieteicējas rakstveida apņemšanās saturu, konstatē, ka tā attiecas uz konkrētiem kredīta līgumu noteikumiem, kas nav šīs lietas izskatīšanas priekšmets. Netaisnīgu līguma noteikumu piemērošana tikai pakārtoti skar izskatāmo lietu par negodīgu

komercpraksi. Turklāt pieteicējas īstenotā komercprakse, lai arī pastāvēja īsu laiku, tomēr jau bija radījusi nopietnas sekas – bija izsūtītas aptuveni 21 000 vēstuļu pieteicējas klientiem, vairāki klienti bija paspējuši parakstīt vai saņēmuši piedāvājumā papildvienošanās ar izmainītiem būtiskiem līguma noteikumiem, tādējādi sekas jau bija iestājušās. Pamatojoties uz minēto, PTAC pamatoti neņēma vērā pieteicējas iesniegto rakstveida apņemšanos šajā lietā, tajā pašā laikā to ņēma vērā, nosakot soda apmēru.

Pārbaudot to, vai piemērotāki nebija citi līdzekļi pieteicējas darbību radīto seku novēršanai, apgabaltiesa atzīst, ka citi uzraugošās iestādes lēmumu veidi nav adekvāti konkrētajā gadījumā. Piemēram, šajā lietā nebija pamata lemt par pienākuma uzlikšanu pieteicējai sniegt papildu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu komercprakses atbilstību likuma prasībām. Apgabaltiesa nekonstatē, ka iztrūktu tāda informācija, ar kuras sniegšanu tiktu nodrošināta pieteicējas komercprakses atbilstība tiesību normām. Lietā nav pamata aizliegt komercpraksi, kura vēl nav uzsākta, bet ir paredzama, jo pieteicējas komercprakse jau bija uzsākta un radījusi sekas. Apgabaltiesa nekonstatē arī atbilstošus apstākļus, kas būtu par pamatu piemērot Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta astotās daļas 4.punktā norādīto lēmuma veidu. Līdz ar to par pamatotu atzīstams tas, ka PTAC ar Lēmumu uzlikta pieteicējai tiesisko pienākumu izbeigt negodīgu komercpraksi, kas jau bija uzsākta, un ar Lēmumu par pagaidu noregulējumu, kas nav galīgais lēmums šajā lietā, uzlikusi pienākumu šādu praksi izbeigt. Tā kā pieteicējas darbībās bija saskatāmas arī administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes, PTAC nebija pamata to neņemt vērā un neuzsākt lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā.

[13] Saistībā ar pieteicējas saukšanu pie administratīvās atbildības pieteicēja norādījusi divus galvenos argumentus: 1) pārkāpts termiņš, kurā pieteicējai varēja piemērot administratīvo sodu, 2) piemērotā soda samērīgums.

[13.1] Apgabaltiesa piekrīt pieteicējai, ka LAPK 166.[13]panta trešajā daļā paredzētais pārkāpums ir ilgstošs, tādēļ LAPK 37.pantā noteikto termiņu ievērošanai ir būtiska pārkāpuma atklāšanas diena. Apgabaltiesa nepiekrīt pieteicējai, ka termiņš pieteicējas saukšanai pie administratīvās atbildības nav ievērots.

Pieteicējas ieskatā termiņš ir nokavēts par vienu dienu, jo pieteicēja 2009.gada 6.februārī nosūtīja PTAC pieprasīto paskaidrojumu, bet PTAC tikai 9.februārī ierosināja lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā.

Pieteicēja 2009.gada 6.februārī nosūtīja PTAC vēstuli uz PTAC 2009.gada 29.janvāra pieprasījumu. Apgabaltiesa konstatē, ka PTAC pieprasījumā bija lūgts pieteicējai paskaidrojumu sniegt līdz 2009.gada 4.februārim, bet pieteicēja to iesniegusi PTAC 2006.gada 6.februārī vēlā pēcpusdienā (plkst. 16.11). Rezolūcija par lietvedības administratīvā pārkāpuma lietā uzsākšanu noformēta 2009.gada 9.februārī. Apgabaltiesa atzīst, ka konkrētajā lietā pārkāpuma atklāšanās brīdis bija 9.februāris, jo pieteicējas vēstulē norādītā informācija bija jāpārbauda, turklāt 6.februāris bija piektdiena, tātad 9.februāris bija nākošā

darba diena pēc dienas, kad pieteicēja sniedza informāciju PTAC. Attiecīgi ir ievērots arī termiņš pieteicējas saukšanai pie administratīvās atbildības, jo sods pieteicējai piemērots 2009.gada 8.jūnijā.

[13.2] Apgabaltiesa atzīst par samērīgu šajā konkrētajā gadījumā arī sodu pieteicējai piemērotajā apmērā – Ls 8000. No Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 4.panta otrās daļas izriet, ka komercprakse ir negodīga, ja tā atbilst kaut vienam no šajā tiesību normā norādītajiem nosacījumiem (agresīva, maldinoša, profesionālai rūpībai neatbilstoša komercprakse). Šajā lietā konstatēti visi trīs nosacījumi. Apgabaltiesa, atzīstot par pamatotu Administratīvās rajona tiesas motivāciju spriedumā, tādējādi pievienojas argumentiem, kas attiecas uz piemērojamā soda samērīgumu pieteicējai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 286.[11]panta otrās daļas 1.punktu un 286.[14]pantu,

nosprieda:

noraidīt AS „Aizkraukles banka" pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2009.gada 8.jūnija lēmuma Nr.E03-REUD-22 atcelšanu daļā, kas attiecas uz tiesiskā pienākuma izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikšanu AS „Aizkraukles banka";

atstāt negrozītu Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2009.gada 8.jūnija lēmumu Nr.E03-REUD-22 daļā par AS „Aizkraukles banka" saukšanu pie administratīvās atbildības saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.[13]panta trešo daļu, bet AS „Aizkraukles banka" sūdzību noraidīt.

Spriedumu daļā, kas attiecas uz tiesiskā pienākuma izbeigt negodīgu komercpraksi uzlikšanu, var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Spriedums daļā, ar kuru noraidīts pieteikums par AS „Aizkraukles banka" saukšanu pie administratīvās atbildības, nav pārsūdzams.

Tiesnese referente	*(paraksts)*	I.Meldere
Tiesneses	*(paraksts)*	Dz.Amerika
	(paraksts)	L.Vīnkalna

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās apgabaltiesas tiesnese I.Meldere
Rīgā 2012.gada 30.maijā